

"Felszólító mód"

FILM RÉSZLETEI

Cím: Felszólító mód (Olaszország, 2021, 2')

Rendező: Elia Moutamid

Szereplők: Sara Pezzotta, Amina Ridaoui

Producer: Coop. Ruah - Project Z.E.L.D.A.+

Leírás: A külföldieknek szóló olasz nyelvórán a felszólító módról szóló lecke kihívássá válik...

SOKK REAKCIÓ

A fiatal bevándorlók osztálya a CPIA-ban (tartományi felnőttképzési központok), ahol tanítok, már a harmadik hónapja működik. Leckét készítettem a felszólító mód jelen idejének gyakorlására: téglalap alakú kartondarabokat vágtam ki, és mindegyikre írtam egy-egy feladatot, amelyet könnyen el lehetett végezni az osztályteremben. Az óra elején minden diáknak kiosztottam egy-egy kártyát. A diákoknak figyelmesen el kellett olvasnia a kártyára írtakat, és a tanár kérésére végre kellett hajtania a kártyán szereplő utasításokat. Minden nagyon jól ment, amíg meg nem kértem egy Amina nevű fiatal diákot, hogy olvassa fel a felszólító mondatát: "Rázz kezet Malikkal". Miután felolvasta a szállítást, Amina nem mozdult. Ekkor megkérdeztem tőle, hogy megértette-e, amit felolvasott. Amina bólintott, de mozdulatlan maradt, láthatóan kényelmetlenül érezte magát. Nem értettem Amina magatartását. Amina jó tanuló volt, mindig kész volt elvégezni a feladatot, és nagy érdeklődést mutatott minden javasolt feladatok iránt. Amikor megismételtem a kérdésemet Amina felé: "Rázz kezet Malikkal", nagyon zavarba jött, és könyörgött, hogy ne kényszerítsem erre a feladatra. Kamaszos szemei mérhetetlen kellemetlenséget fejeztek ki. Az egész osztály arra várt, hogy mi sül majd ki ebből a nehéz helyzetből. Mivel meg akartam mutatni a tekintélyemet a tizenévesek csoportja előtt, még egyszer utoljára ragaszkodtam hozzá, hogy Amina hajtsa végre a feladatot, aki ettől pánikba esve sírva fakadt.

ÉRZÉKENY ZÓNÁK

Társadalmi nem

Nemek közötti viszonyok

KÉPEK A JELENETRŐL

CSOPORTEFELADAT

Kritikus incidens elemzés

Lásd: "Felszólító mód" elemzési háló

ELEMZÉSI HÁLÓ

"Felszólító mód"

3 KATEGÓRIA

Ez a foglalkozás a módszer 3 lépésének egyikére összpontosít, vagy egy olyan átfogó kihívást kezel, amellyel a facilitátorok szembesülhetnek?	A módszer lépése	IGEN	<i>Decentráció</i>	<i>A másik referenciakeretének felfedezése</i>	Negociáció
	Kihívás kezelése	NEM			

RÖVID LEÍRÁS

A "FELSZÓLÍTÓ MÓD" című rövidfilm megtekintésével ösztönözze a képzés résztvevőinek elemzési képességét, a nyelvszemléletet és a kulcsfogalmakra való összpontosítást. Ez a foglalkozás a kultúrsokk fogalmának lehetséges fejlesztését/képzését jelenti, amelyet aztán a kritikus incidens módszertan segítségével lehet elmélyíteni.

RÖVID INFORMÁCIÓK

IDŐKERET	CSOPORT MÉRET	FACILITÁCIÓS SZINT	KOMFORT ZÓNA	ESZKÖZÖK
30-45 perc	3-18 fő	Kezdő	Kihívást jelentő	Videó, tudnivalók, flipchart papír, filcek

SZÜKSÉGES ELŐKÉSZÜLETEK

A helyszínt az alábbi feladatokhoz szükséges előkészíteni a helyszínt:

1. a rövidfilm megtekintéséhez;
2. csoportmunkához;
3. nagycsoportos megbeszéléshez flipchartokkal és diasorral.

INSTRUKCIÓK LÉPÉS RŐL-LÉPÉSRE

1. lépés

A rövidfilm prezentálása és megtekintése.

2. lépés

Kis csoportokban elemezzétek a film főszereplőinek, a tanárnak és a diáknak a viselkedését, kezdve annak a meghatározásával, hogy mi lett volna a megfelelő válasz a megadott lehetőségek közül arra a kérdésre: „Hogy magyaráznád meg Amina viselkedését?”

3. lépés

A kiscsoportok eredményeinek bemutatása közös megbeszélés során.

A kiscsoportok eredményeinek összehasonlítása: milyen hasonlóságok és különbségek merültek fel?

4. lépés

A film újrafeldolgozása akár egy prezentáció bemutatásának segítségével arra vonatkozólag, hogy mi lehetne a kulturális háttér és magyarázat, mit tehetünk és hogyan előzhetjük meg egy ilyen helyzet kialakulását.

5. lépés

Következtetések levonása az MCE interkulturális megközelítésének és a kritikus incidens módszerének áttekintésével, a személyesen átélt kulturális sokkok elemzésén keresztül.

TIPPEK A FACILITÁTOROK SZÁMÁRA

Hagyd meg a kifejezés és az értelmezés szabadságát, és egészítsd ki (nem kijavítással) azokat az elemeket, amelyeket hasznosnak tartasz, hogy a képzésen résztvevők figyelmét felhívj rájuk.

FORRÁSOK

Foglalkozást készítette: RUAH csapat a ZELDA projekt keretén belül (IO5), felhasználva: Faculté de l'éducation permanente Université de Montréal, "*Situations interculturelles au quotidien. Incidents critiques*", ADDIMMUM, 1998

TUDNIVALÓK A FILMRŐL, csoportmunkához**INTERKULTURÁLIS SZITUÁCIÓK A MINDENNAPI ÉLETBEN**
A Felszólító mód

Használati utasítás. A „Felszólító mód” című kritikus incidens elolvasása/megnézése előtt fontos tudni, hogy a szövegben/videóban szereplő információkból az olvasónak/nézőnek meg kell próbálnia kiválasztani a legmegfelelőbb választ. Bár több válasz is hihetőnek tűnhet, minden egyes eseményre van egy megfelelő válasz, az eseményben szereplő nyomokat követve. Ez a módszer arra kényszeríti az olvasót/nézőt, hogy túllépjen a különböző kulturális csoportok rögzített leírásaiból levont egyszerű általánosításokon, és megvizsgálja az egyes helyzetek sajátosságait és az egyes szereplők jellemzőit egy konkrét kontextusban. Az eset elolvasása/megnézése után meg kell állni az eset után feltett kérdésnél, és meg kell próbálni megadni a saját választ anélkül, hogy elolvasná a szövegben javasolt válaszokat; ezután össze lehet hasonlítani a saját választ a javasoltakkal.

Felszólító mód

A fiatal bevándorlók osztálya a CPIA-ban (tartományi felnőttképzési központok), ahol tanítok, már a harmadik hónapja működik. Leckét készítettem a felszólító módról: Téglalap alakú kartondarabokat vágtam ki, és mindegyikre írtam egy-egy feladatot, amelyet könnyen el lehetett végezni az osztályteremben. Az óra elején minden diáknak kiosztottam egy-egy kártyát. A diákoknak figyelmesen el kellett olvasnia a kártyára írtakat, és a tanár kérésére végre kellett hajtania a kártyán szereplő utasításokat. Minden nagyon jól ment, amíg meg nem kértem egy Amina nevű fiatal diákot, hogy olvassa fel a felszólító mondatát: "Rázz kezet Malikkal". Miután felolvasta a szállítást, Amina nem mozdult. Ekkor megkérdeztem tőle, hogy megértette-e, amit felolvasott. Amina bólintott, de mozdulatlan maradt, láthatóan kényelmetlenül érezte magát. Nem értettem Amina magatartását. Amina jó tanuló volt, mindig kész volt elvégezni az elvárt munkát, és nagy érdeklődést mutatott minden javasolt feladatok iránt. Amikor megismételtem a kérdésemet Amina felé: "Rázz kezet Malikkal", nagyon zavarba jött, és könyörgött, hogy ne kényszerítsem erre a feladatra. Kamaszos szemei mérhetetlen kellemetlenséget fejeztek ki. Az egész osztály arra várt, hogy mi sül majd ki ebből a nehéz helyzetből. Mivel meg akartam mutatni a tekintélyemet a tizenévesek csoportja előtt, még egyszer utoljára ragaszkodtam hozzá, hogy Amina hajtsa végre a feladatot, aki ettől pánikba esve fakadt sírva.

Mivel magyarázza Amina hozzáállását?

- A) Amina idegenkedik attól a fiútól (Malik), akinek a kezét meg kell ráznia, mert goromba és közönséges az órán.
- B) Amina nem értette a felolvasott szállítást, és nem akarta megmutatni tudatlanságát az osztálytársai előtt.
- C) Amina kultúrájában nem szabad kezet fogni egy fiúval. Ez a fizikai kontaktus elképzelhetetlen.
- D) Az egyiptomi arab muszlimok introvertált tanulók, akik nem mernek kitűnni egy csoportban.

Értelmezés. Az A. válasz nem választható, mert nincs erre utaló nyom; a B. választ ki kell zárni, mert nincs bizonyíték arra, hogy Amina nem értette meg. A C válasz a legmegfelelőbb; mivel a fiú nem családtag, Amina kényelmetlenül érzi magát a kérdés teljesítése miatt. A D válasz etnocentrikus válasz: nem annyira a bosszúságról van szó, mint inkább a nemi szemszögből, a férfiak és nők közötti kapcsolatok eltérő kódjairól.

Magyarázat. Az, hogy egy találkozó elején kezdet kell rázni az emberekkel, hogy üdvözljük őket, és néha pusztit adunk, bizonyos körülmények között és kontextusban megfelelő viselkedés. Ezek az érintkezési módok azonban országonként eltérőek lehetnek; míg egyes csoportoknál az arc megpuszítása az elvárt találkozási rituálé, addig a pusztítás gyakorisága (Beninben négyszer, Franciaországban két-háromszor), illetve a pusztítandó személyek (azonos vagy ellenkező neműek) eltérőek lehetnek. Bizonyos területeken ezek a rituálék tiltottak is, és teljesen szemtelenségnek számítanak; a meghajlás vagy egy egyszerű fejbiccentés az, ami a találkozást kodifikálja. Az iszlámban, akárcsak más vallásokban és kultúrákban, az egyének különböző szinteken ragaszkodnak csoportjuk értékeihez és hiedelmeihez. A muszlimok között tehát lesznek többé-kevésbé gyakorló egyének. Mivel a viselkedést a Korán diktálja, az ellenkező nemű muszlimok közötti kézfogás egyesek számára megengedhetetlen érintkezésnek minősülhet, mivel szexuális felhanggal bírhat. Ez a gesztus ezért egyes muszlimok számára elképzelhetetlen, különösen olyan emberek között, akiket nem kötnek családi vagy házassági kötelékek.

Beavatkozás. Az egyénre szabott tanítást gyakran alkalmazzák oktatási stratégiaként az alaptanfolyamokon tanuló diákok esetében. Legalább két fős csoportokban zajlik. A különböző létszámú, meghatározott szempontok szerint kialakított alcsoportok formálása a tanár szabad választása lehet. Bármilyen eredetűek is az érintettek, ha a tanítás nem működik, akkor azt módosítani kell, és más munkamódszereket kell javasolni; ez nem jelenti azt, hogy fel kell adni a pedagógiai célokat. Emellett fontos tisztában lenni azzal, hogy az alapképzésben részt vevő fiataloknak időre van szükségük ahhoz, hogy a sajátjuktól eltérő módon legyenek képesek dolgokat csinálni.

Megelőzés. A különböző világnézetek megismerése, beleértve az adott kontextusban őslakosokét, hasznos képzések tárgyát képezhetné mind az "őslakosok", mind az újonnan érkezők számára. El kell kerülni, hogy magától értetődőnek vegyük, hogy csak egyféleképpen lehet viselkedni, azonban fontos az is, hogy ne habozzunk, ha a saját kultúránkhöz tartozó értékeket szeretnénk bemutatni. Az értelmezés gyakran a saját kultúrából kiindulva és hierarchikus szemlélet alapján történik, mintha a másik kultúrája kevésbé értékes lenne. Az etnocentrikus értelmezések hatására a másik kulturális „különlegessége” csökkennek. Csökkenti és megváltoztatja a valóságot.

Amennyiben valaki ebben a gyakorlatban az etnocentrikus válaszhoz nyúl, ennek a válasznak arra kell ösztönöznie, hogy más lehetséges értelmezéseket keressen, amelyek megfelelőbbek és jobban kapcsolódnak a másik kultúrához és kontextushoz. Ez a válasz jó alkalom lehet arra is, hogy jobban tudatában legyünk a saját kultúránknak, mint szűrőnek, mivel az gyakran a saját kultúránk jellemzőiből kiinduló átvitelt jelent.

Ha a válasz a többi nem megfelelő válasz egyike, akkor újra kell olvasni/átnézni az esetet, nagyobb figyelmet fordítva minden egyes információra. Ily módon tudatosítani lehet az előre kialakult elképzeléseket, általánosításokat vagy prekoncepciókat, amelyek gyakran befolyásolják az ember értelmezését, és amelyek esetleg ahhoz vezettek, hogy olyan dolgokat látott a szövegben/videóban, amelyek nincsenek leírva/előadva. Ezek a válaszok néha olyan sztereotípiákat emelnek ki, amelyek nem veszik figyelembe az egyes kulturális csoportokban rejlő sokszínűséget és heterogenitást. Az ilyen típusú válaszok tehát olyan gyors észlelések tudatosítására ösztönöznek, amelyeket nem érdemes érvényesíteni. Végül pedig továbbra is fel kell tennünk magunknak a kérdést, hogy milyen stratégiák csökkenthetik a félreértéseket az ilyen helyzetek elkerülése vagy megelőzése révén. Az ideális megoldások gyakran azok, amelyek lehetővé teszik, hogy mindenki felkészült legyen az azonos nehézségek kialakulásának megelőzésére.